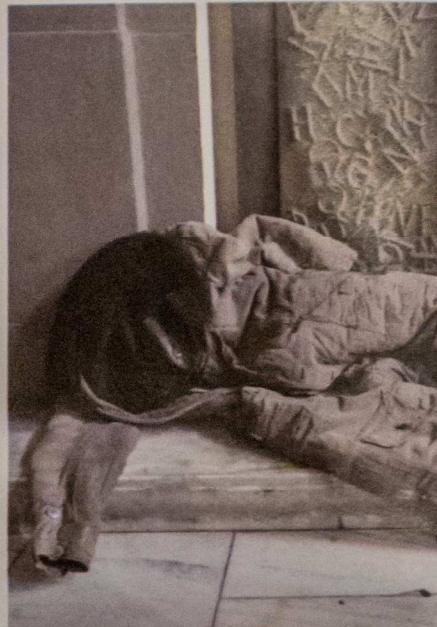
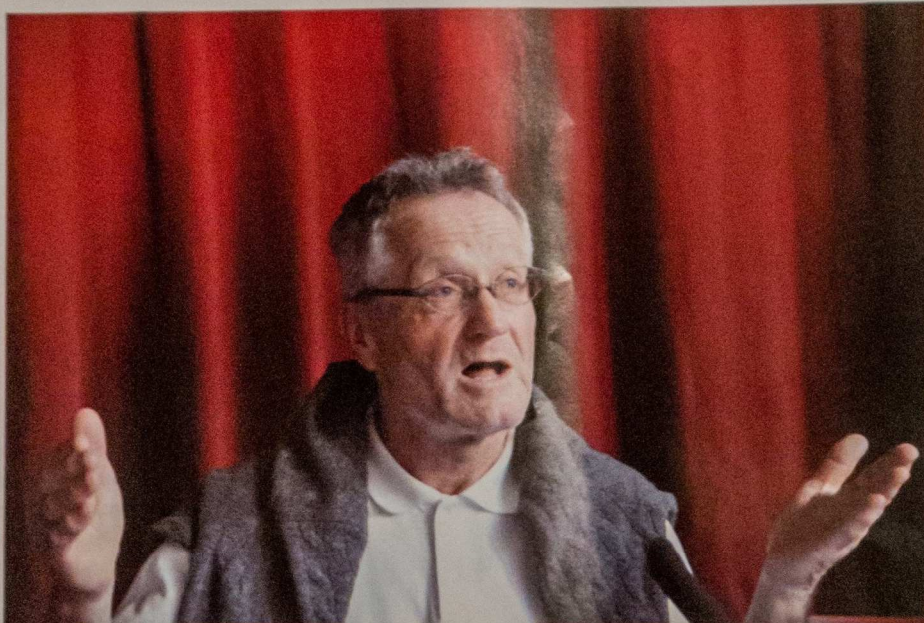

■ POGOVOR OB 75-LETNICI pregona koroških Slovencev s predsednikom Zveze slovenskih

»Za triletnega otroka je bila mati o

FOKUS

Pred 75-imi leti so 14. in 15. aprila 1942 na Koroškem deportirali nad 200 slovenskih družin. Zveza slovenskih pregnancev se bo pregona slovenskih družin spomnila na prireditvi pod geslom »Če pripovedujemo, smo!« Predsednik Zveze slovenskih pregnancev Gregor Krištof pravi o spominu na ta čas: »Spomin je treba nenehno krpati, sestavljati, privezovati. Našo mladino, mlade potomce, naj spomini ne težijo ali vznemirjajo, temveč naj jih naredijo občutljive za nekaj, kar se nikdar več ne sme ponoviti.« Več o spominski prireditvi in spominjanju preberite v pogovoru z Gregejem Krištofom.

»Če pripovedujemo, smo!« je geslo prireditve ob 75. obletnici pregona slovenskih družin. Se je v preteklosti dosti pripovedovalo o tem za koroške Slovence zarezujočem dogodku in kaj je še mogoče pripovedovati? Kaj je sporočilno geslo?

Gregor Krištof: V naši družini je bilo pripovedovanje o pregonu vedno prisotno. Predvsem oče, ki je bil vpoklican 5. oktobra 1940 v vermaht, in nato z veliko srečo preživel štiri ruske zime na fronti na severnem morju, je večkrat poudarjal krivico pregona sestre, brata in matere. Njegova mati je bila leta 1942 stara 64 let: »Se moji stari materi niso prizanesli,« je pripomnil. Težko je bilo. Narediti vojno je izvirni greh. Potem je vse narobe.

Moji mami so avgusta leta 1945 odpeljali očeta, ki se ni več vrnil. Skrivališče je izdala mlajša sestra. Čim govor nanese na očeta, se zjoče. Pri sosedu niso hoteli pripovedovati o doživetjih. Sosedu so padli trije sinovi na vzhodni fronti. Njen zet je 1944 moral v partizane. Za to ga je bilo vse življenje sram. Izraz tega je bil, da njegovi tašči poštar ni smel prinesiti ne »Nedelje«, ne »Kronike«. Hiša je morala vsaj na zunaj postati »nemška«. Pri sosedu na severni strani so nemali veččlansko družino s tremi otroki. Vrnili so se vsi. Toda oba fanta sta postala alkoholika. Ni se dosti pripovedovalo! Danes je lažje pripovedovati, lažje, ker je čas naredil svoje, a prič časa je vedno manj.

Na prireditvi bodo razstavljeni tudi predmeti, ki so jih izseljenke in izseljenci prinesli iz taborišč in jih doma uporabljali še naprej.

Prinesli so jih iz tujine in jih tako rekoč udomačili. Kaj pripovedujejo ti predmeti?

Krištof: Po osvoboditvi so Američani pregnance povabili, naj stvari iz skladišč po možnosti odnesejo na dom. Natančna razlaga udomačenja predmetov iz taborišč seveda ni mogoča. Marija Prušnik je o taborišču Frauenaurach zapisala v dnevnik: »Dopade se mi tukaj prav nič«. Hrano pa so pregnanci v stiski le dobili. Pri obedih so tako večkrat sedeli skupaj. Doživeli skupnost, in govorili slovensko. Hrana, skupnost in domači jezik pa lahko dajejo občutek normalnosti. Nani Urban pripoveduje, da so otroci, če so hiteli od potepanja v gozdu v taborišče, »šli domov«. Za triletnega otroka je bila mati dom. Čisto pravilen sklep majhnega otroka. Krožnik, žlica in vilice z vtisnjeno svastiko so imele lahko tudi pozitiven, čustven in osebnostno obarvan pomen. Bomo preživeli, bomo prišli spet domov. Vsi namreč. Otroci in starši. Morda to opravičuje udomačenje razstavljenih predmetov.

Kaj si kot predsednik ZSP najbolj želite za nekdanje pregnance in kaj za njihove potomce?

Krištof: Da 75-letnica pregona iz domovine ni le boleč spomin posamezne pregnanke in pregnanca. Je tudi temna točka v zgodovini Republike Avstrije. Kar so pregnanci v več kot treh letih doživeli v taboriščih v tujini, jim je ostalo v spominu in je vplivalo na njihovo življenje ter na življenje njihovih potomcev. Iz pregona so se vrnili z veliko ljubeznijo do domovine Koroške in slovenskega jezika, zaradi katerega so bili pregna-

gnancev Gregejem Krištofom

om!«

V Nemčiji je izšel roman o deportaciji koroških Slovencev

Na strani 6

75 let pregona in kaj ima to opraviti z družino iz Iraka

ni. Želim si, da pregnanci in njihovi potomci poskrbijo za slišnost drugega deželnega jezika na Koroškem ter da spomin na pregon živi tudi v prihodnje. Tudi to so naše korenine.

Kaj mora v prihodnje ostati sporočilo spomina na pregon koroških Slovencev v deželi, kjer imata domovino dva deželna jezika?

Krištof: Naj tistim Koroščem, ki jih moti naš jezik, vedno večkrat spodleti poskus razparanja. Na dvojezičnem ozemlju razparanje ni mogoče. Slovensko govoreči ljudje živijo v vseh treh od naših zborov ter pesnic in pesnikov opevanih dolinah. V Rožu, Podjuni in na Zilji.

Zdaj ste že eno leto predsednik ZSP, kaj je tisto, kar je pri tem delu najpomembnejše in kaj tisto, kar je najobčutljivejše?

Krištof: Pripovedovanje. Pravijo, da kdor pripoveduje, ni sam. Seveda poslušanje predpostavlja tudi zainteresiranega poslušalca. Mladinci, ki imajo srečo slišati priče časa, s poslušanjem začnejo dojemati in zaznavati vsebinsko tistega groznega časa. Branje knjig ima podoben učinek. Nemško govoreči mladinci pa naj sežejo po spominih, ki so napisani v nemščini.

Pogovarjal se je
Vincenc Gotthardt

Osrednja prireditev

ob 75-letnici pregona koroških Slovencev

v nedeljo, 30. aprila, ob 14.30
v Kulturnem domu v Št. Primožu

Letos poteka 75 let, odkar so bile leta 1942 pregnane slovenske družine s svojih domov. Zveza slovenskih pregnancev vabi na osrednjo prireditev z geslom »Če pripovedujemo, smo!«. Zato bo v središču prireditve pogovor s pričo časa Nani Urban. Z njo se bo pogovarjal predsednik Zveze slovenskih pregnancev Gregej Krištof. Na prireditvi bo nastopila z literarnim branjem tudi Verena Gotthardt, potomka izseljenke, ki je bila ob izselitvi stara komaj 20 dni. Prireditvev, ki jo bo pevsko oblikoval MePZ Danica, bo povezoval Stanko Wakounig. V prireditvev bo vključen video-posnetek državnega predsednika. Ob prireditvi bo tudi razstava predmetov, ki so jih iz taborišč prinesli s seboj pregnanci in jih še do nedavnega uporabljali. Na ogled bo tudi razstava »Pregon koroških Slovencev 1942«.

Potovanje v Frauenaaurach

od petka, 7., do nedelje, 9. julija 2017

Zveza slovenskih pregnancev vabi na tri-dnevno potovanje v mesto Frauenaaurach, ki praznuje svojo 750-letnico.

V petek; vožnja Dobrla vas-Nürnberg. Odhod ob 14. uri v Dobrli vasi. Mogoči pristopi: Celovec, Vrba, Št. Jakob.

Sobota: ob 9.30 sv. maša v katoliški cerkvi Albertus Magnus v Frauenaaurachu. Nato spominsko obeležje na pokopališču in možnost hoje v mesto, kjer je bilo taborišče. Popoldne udeležba pri slavlju 750-letnice mesta Frauenaaurach, kjer bo nastopil tudi Kvintet bratov Smrtnik.

Nedelja: po zajtrku ogled mesta Nürnberg z vodičem - Weissenburg - Eichstätt (postanek na pokopališču pri spominski plošči) - Celovec - Dobrla vas.

Cena: 230 evrov na osebo v dvoposteljni sobi, doplačilo enoposteljna soba 50 evrov, vožnja, 2 x prenočišče in zajtrk. **Prijave sprejema:** Milka Kokot, tel.: 0664/2132499.

K fotografiji: Detajl iz pilotskega plašča, ki so ga pregnanci prinesli s seboj domov